

בתורה שיל תורה

פרפראות עה"ת משלחן ומבאר רבותינו נבג"מ יו"ט ע"י חבורת אברכים דקהילת חסידי סאטמאר בארה"ק

כ"ד

זמנים לשב"ק
גליון תשפ"ט
פרשת בהעלותך
י"ח סיון תשפ"ה

7:07	הדלה"נ
9:00	מוצש"ק
4:17	עלות השחר
5:29	נץ החמה
8:07	סווק"ש א'
9:04	סווק"ש ב'
10:15	סוורת
12:38	חצות

ונסעו הקהלים נושאי המקדש. ופרש"י נושאי דברים המקודשים. לכאורה דברי רש"י הם אך למותר. כי כבר בסוף פ' במדבר (ד, טו) במשא בני קהת באוהל מועד קודש הקדשים פרש"י שם ג"כ המקודש שבכלים הארון והשלחן ומזבחות והפרכת וכלי השרת. אמנם י"ל כי הנה ידוע כי הצדיקים שבדור הם בתפלתן מעלים התפלות של כל ישראל אפי' מפחות הערך הגם שלא התפללו בדחילו ורחימו כמאמר הספרים על פסוק (שמות ג, ט) ועתה הנה צעקת בני באה אלי מהו לשון ועתה ופרשו ועתה תיכף בעת הזאת אחרי שהי' מעט דבר ה' אל משה הנה צעקת בני באה אלי בדבר ה' אליו מיד העלה תפלתו וזעקתם. וז"ש (שם יט, ט) בעבור ישמע העם בדברי עמך אל תיקרי ישמע אלא ישמע ופירושו ישמע תפלת העם בדברי עמך ע"י דברי עמך. וזה ג"כ היתה עבודת הלוי להעלות תפלת ישראל ופרש"י נושאי דברים המקודשים לשון דיבורים המקודשים אפי' התפלות שלא נאמרו בדו"ר כתקנת חז"ל אנשי כנה"ג מכל מקום הם דיבורים המקודשים והלויים נושאים בתפלתם אלו הדיבורים המקודשים אל מקור העליון אשר זולתם לא עלו למקור העליון: (תפארת שלמה)

ויעש משה ואהרן דכל עדת בני ישראל ללויים ככל אשר ציוה ה' את משה ללויים כן עשו להם בני ישראל, יל"ד מהו כן עשו להם בני ישראל מה היה להם לישראל למחות בהנפת הלויים וכדומה, וי"ל ה"פ דהנה כתיב לעיל והבדלת את הלויים מתוך ב"י והיו לי הלויים, פי' ציוה הקב"ה למרע"ה שהוא יבדילם על כוונתו ומחשבתו ועי"ז יתקדשו והיו לו ית' ולא מסר זה ביד ישראל כי אולי ח"ו יפלו במחשבתם ע"כ ציוה למרע"ה והבדלת וגו' ועי"ז והיו לי הלויים, אמנם להיות ישראל צדיקים גמורים על כן כל מה שהי' לו למרע"ה לעשות ולכוון בענין זה כבר עשו להם ישראל במחשבתם וכוננתם הטובה, וזהו ככל אשר ציוה ה' את משה ללויים שהוא יעשה להם, כן עשו להם בני ישראל בלא מרע"ה. [תק"ס]:

אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. נ"ל ע"פ מ"ש בספר ראשית חכמה שער הקדושה פ"ב שהשבת הוא שורש לכל' ימי השבוע, ולכן בכל יום ויום חייב להשפיע בו מקדושת השבת, עכדה"ק, ועד"ז י"ל שששת הקנים שבמנורה רומזים על'ו ימי המעשה, ופני המנורה רומז על יום השב"ק שהוא השורש לכל' הימים, לזה הזהיר הכתוב אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, שהיו זהירים בקדושת נר האמצעי שהוא יום שב"ק שיאירו בכל השבעה נרות שיושפע בכולם מקדושת השבת. (עטרת יהושע)

והאספסוף אשר בקרבו התאוות תאוה וכו' ויאמרו מי יאכלנו בשר. בשם הרבי מקאצק זי"ע, ששאל למה התרעמו ישראל ליתן להם בשר הלא המן הי' לו כל טעם שחפץ האוכלו. רק שהם רצו ממשות ולא טעם בלבד. והבן:

ניצוצות

שָׁעָה אַחַת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים מְקַדֵּשׁ לְבָנוֹ - מוֹעִילָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עֶשְׂרֵי שָׁעוֹת שֶׁל אַחֲרָיו.

קטורת, והקטורת מעשרת, ועכ"ז לא עשה רק ההטבת הנרות, וי"ל ע"פ מ"ש בקדושת יו"ט שהמנורה היה בדרום ואיתא בגמ' שהרוצה להחכים ידרים ושעשיר יצפין וסימנן שלחן בצפון ומנורה בדרום ואהרן הכהן היה ג"כ משפיע ממנו אף שהדליק מנורה בדרום, שע"ז לא יהיו טרודים בשאר ענינים רק בעבודת ה' ית' עכתה"ק, וזה היתה שבחו של אהרן שאף שהיה יכול להקטיר קטורת ועי"ז להשפיע עכ"ז לא התעסק רק בהטבת הנרות ועי"ז עבודתו לבד השפיע שפע רב וזה שבחו של אהרן שלא שינה.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות ויעש כן אהרן וכו'. וברש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וי"ל דהנה איתא בספ"ה ק' ששבעת הנרות מורים על שבעה הרועים, ונמצא שנה האמצעי הוא נגד משה רבינו ע"ה, ולכן ציוה הקב"ה ששבעת הנרות יאירו אל מול פניו, להורות שגם בחינתו של אהרן מדת השלום והאחדות, צריכה להאיר אך ורק אל מול פני המנורה על משרע"ה שהוא מקור נח התורה, לפי כאשר השלום שאינו ע"פ התורה אין בו תועלת כלל, וזהו שבחו של אהרן שהיה זהיר שלא לשנות מצויי השי"ת ושלא להתחבר אלא עם יריא ה' שהוא השלום המותר ע"פ התורה. (שפת צדק)

למה נגרע וגו' צריך לדעת טענת האנשים במאמר למה נגרע, הלא טעמם בפיהם יענו אנחנו טמאים, ומה מבקשים ליתן להם תורה חדשה: ואולי כי לצד שנטמאו כרשותו יתברך, בין למאן דאמר טמאי מת מצוה, בין למאן דאמר נושאי אורנו שלי יוסף (סוכה כה:), חשבו כי ידיו ה' אותם כטהורים, וכשם שמצינו (פסחים עז) שיתרצה ה' עשות הפסח בטומאה בציבור, לזה טענו למה נגרע, וכי בשביל שעשו מצוה יהיו נגרעים מקרבן פסח: (אוהחה"ק)

או יאמר בהעלותך כו' ע"פ הקדמה דאיתא בספר הקדוש שפע טל בהקדמתו טעם למה שאמרו חז"ל כל העולם ניזון כו' וחינא בני די לו כו' והוא דבר תימה למה באמת לא יהנה גם הוא בעולם הזה ואמר דרך משל אם תקח נר אחד מאבוקה ותוצה להחזירו אזי יכבה האור של אבוקה את הנר. ואם תחבר הרבה נרות אחד לאחד עד שגם הם הם אבוקה ותקרבם לאבוקה אזי יוכל לקרבם יחד וירבה אורם כן נר ד' נשמת אדם שהיא חלק אלקי בלתי אפשר שתחזור למקורה כי אם על ידי לבושי המצות שהם אורות רוחניות בכדי שתעשה אבוקה לחזור לאור האין סוף ולכן הטעם שחינא בני די לו כו' ע"ש באריכות * וזהו בהעלתך את הנרות רוצה לומר כאשר תוכיח את ישראל להראות להם הדרך האמת במצותיו יתברך כדי להעלותם אל מול פני המנורה יאירו פירוש תאמר להם שהם צריכים לאור באור נשמתם אל מול פני המנורה עליונה שהוא אור אין סוף ברוך הוא: (נועם אלימלך)

או יבואר, והמן כזרע גד הוא, יש אדם שמיגע עצמו בפרנסתו כגון העושה מה שאין כן העני אינו מיגע עצמו, רק העשיר נותן לו. כן היה טעמי מן לא היה מיגע עצמו רק במחשבה לבד מה שחשב בו טעם זה היה בו. וזהו והמן כזרע ג"ד, כזריעה שנקרא צדקה כמאמר הכתוב זרעו לכם לצדקה: (קדושת לוי)

וכי תבואו מלחמה וגו'. יתבאר על פי הידוע כי חצוצרות הוא סימן למקרא העדה לאסוף המחנה לאגודה אחת, ותפילת הרבים רצוי, כדכתיב (איוב לו ה) אל כביר לא יאמס (עיין ברכות ח' ע"א). וזה שאמר וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצור אתכם, לזה די והרעותם בחצוצרות, כי אלמלי היו ישראל באגודה אחת אין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם (תנחומא נצבים ס' א'). אך ונזכרתם וגו', צריך כדי שתהיו נושעים מאויביכם, ר"ל שאדרכא יוצמח ישועה מחמת האויב, כמו שמצינו בדוד שאמרו לו עמך ישראל צריכין פרנסה, והשיב פשטו ידיכם בגדוד (ברכות ג' ע"ב), והבן. (ישמח משה)

וזהו שנאמר "בהעלותך", כלומר בהעלות אותך את הנרות, כלומר שתעלה אותך בשוה אל הנרות הרומזים לשבע מדות, אז מול פני המנורה (זו) יאירו שבעת הנרות העליונות. וזהו שנאמר ויעש כן אהרן, שעתה כן ממש בעצמו להתקשט בקשוטין דמלך, שבע מדות הנ"ל, אחר כן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כנזכר לעיל. וזהו שכתב רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, כלומר שלא שינה מעשיו מכפי הנרמז בהנרות, אלא קיים בעצמו להדליק בתוכו השבע מדות קדושות כנזכר לעיל: (יטב לב)

או יאמר בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. ובמדרש (במדבר פט"ו) יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו (תהלים לד י), ונראה לומר דהנה הצדיק המוכיח בעם המורס ומנהלם לדרכי התורה ויראה, המעלה את הנרות הם המה נשמות ישראל הקדושים, ברום המעלות בז' מדות הקדושים חג"ת נה"מ [חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות], צריך הוא גם לבקש עליהם ולהשפיעם שפע ברכה הצלחה ממקור הברכות למען שממנו יקחו לעבוד את ה', כי באמת אמרו (אבות פ"ג מ"ז) אם אין קמח אין תורה, על כן צריך האיש המורס הזה בטרם שרוצה להעלות נשמות ישראל למקור הקדושה בדרך התורה ועבודת ה', לבקש ולחנן מהאל יתברך שאל יחסר מזון לכל בית ישראל מחיה וכלכלה, ועל ידי זה יוכלו לעבוד את ה' בלב טהור וברוח נכון בכל נפשם: (קדושת יו"ט)

אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. ובמדרש עשה לך מול ופנים, וצ"ב, וי"ל ע"פ מ"ש בגמ' א"ר יצחק הרוצה שיחכים ידרים ושעשיר יצפין וסימנן שולחן בצפון ומנורה בדרום, מבואר מזה שפעולת אהרן בהדלקת המנורה בדרום היתה להמשיך שפע תורה וחכמה לעולם, ולא היה לו שום קשר ושייכות אל שפע העושר שצד צפון מביא לעולם, אכן כדי שיתקיים שפע החכמה ושלמות התורה בישראל ולא יתחלו אחרים את כבודה ישצורן גם לשפע ממון כדי שיתקיים השפעת החכמה, וזה ביאור הפסוק אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ושכן קדושת הדלקת שבעת קני המנורה יאירי וישפיע אל מול פניו דהיינו צד צפון שממש מקור הממון, להמשיך שפע ממון עם השפעת החכמה, וזהו כוונת המדרש עשה לה מול ופנים, שהשפיע השפעות טובות מד' הרוחות, מצפון ממון ומדרום חכמה. (דברי יואל)

ויעש כן אהרן. וברש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וברמב"ן איתא שבעת הטבת הנרות הקטירו

ביאור הדברים

מספרי דבי רב ספה"ק דברי יואל

הגאולה תהי' עי' משרעה יחד עם דוד המע"ה
ואפ"ל עוד רמז בזה דהנה כתב רש"י ל"ע"כ לך רד לא נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל וסוכ"ס כל אלו המדרגות הגדולות היו רק בשביל ישראל, והבוכ"ע רצה שישאר זה הכח נצחיות ולא יהיה ביטול לשבועת האבות, לז"א הבוכ"ע פה אל פה "אדבר" בו, ואף לעתיד הרי יהי' מרע"ה הגאול כדאיתא בזוה"ק ע"כ מה שהי' הוא שהי' ר"ת משה, דמרע"ה יהי' הגאול ישראל לעתיד ויהי' כלול עם נשמת דוד ביחד, כמ"ש האוהה"ק פ' ויחי (ע"ה פ' אוסרי לגפן), ולז"א הבוכ"ע פ"א אדבר בו בלשון עתיד, דמה שהי' הוא שהי' עוד, ולכן מדוע לא ידאתם לדבר בעבדי במשה, דהרי רק ע"י כוחו שהוא נצחיות ישארו ויתקיימו לעולם הכלל ישראל, וכל הכח יהי' על ידו, ואף לעתיד אדבר בו במראה ולא בחידות, דלעתיד יהי' עוד גבוה יותר וכדאיתא במד"ת (פ' תולדות סי' י"ד) שהנבואה של מלך המשיח יהי' על אופן יותר גבוה, ודרשו זאת מפסוק שכיב עבדי ירום ונשא, וז"ש פ"א אדבר בו במראה ולא בחידות שיהו נצחיות, והבוכ"ע יעזור שבקרב נזכה להישועה שלימה, ובפעם אחד יתרום הכלל ישראל, וכמ"ש ויאמר ה' פתאום, וכן ביאת המשיח יהי' פתאום, כמ"ש פתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים, ובמהרה נזכה לראות ולקבל פני משיח צדקינו בקדושה ובטהרה בנחת ובשמחה, בהתרוממות קרן התורה ישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן. (דברי יואל בהשמטות לפרשת בהעלותך רכו - רכו)

מצב דורינו במשנתו של רבינו הק' מספרי דבי רב "דברי יואל"

מה היה הענין שמשה רבינו התפלל תפילה מיוחדת בעת נסיעתם

ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביו וינוסו משנאיך מפניך ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל. **ראוי להכין טעם השתנות התפלה שהתפלל משה בשעת הנסיעה מבשעת החנייה**, מדוע ביקש בשעת הנסיעה על מפלת האויבים ובחנייתן על מנוחת ישראל, ושלוותן. (ב) גם צ"ד למה הזכיר הכתוב בתחלת דבריו מי האומר דכתיב ויהי בנסוע וגו' ויאמר משה, ואילו בסיפא כתיב סתמא ובנחה יאמר, ולא גילה מי הוא האומר.

ואפ"ל ע"פ הנועד מדברי מרן האריז"ל (בליקוטי תורה פ' שמות) ע"ה פ' לכה ואשלח אל פרעה, כי השליחות שלחן הקב"ה את משרע"ה לגאול את ישראל היה בו טובה ורעה, טובה לישראל ורעה למצרים, ומאת ה' לא תצא הרעה, לפיכך נגד הרע המגיע למצרים אמר לכה, כלומר בעצמך, בלא שתהיה שליח מאתי, וכלפי צד הטובה אמר ואשלחך אני משלח אותך לך, עכדה"ק. ועד"ז יתכן לומר דמכיון דברישא דקרא התפלל על תפוצת האויבים ומפלתן שהוא צד הרעה להשגיה אויב ומתנקם, על כן אמר משה בעצמו, דמפי עליון לא תצא הרעות, אכן לענין טובת ישראל ושלוותן נאמרו הדברים מפיו בבחינת שכינה מדברת מתוך גרונו (ע"י בישמח משה ר"פ מטות) דדבר שהוא לטובת ישראל נאמרו הדברים מפי עליון יתברך, ולפיכך כתיב ובנחה יאמר, ולא גילה מי האומר לרמוז כלפי מעלה שהיתה שכינה מדברת מתוך גרונו, והבן.

עוד אפ"ל באופן אמר מדוע כתיב בסיפא ובנחה יאמר ולא גילה מי האומר, ויתיישב גם ענין תפלתו בנסוע הארון קומה ה' ויפוצו אויביו, והשתנות התפלה בשעת החנייה שובה ה' רבבות אלפי ישראל. בהקדם דברי כ"ק אבא מארי זלה"ה בקדושת יו"ט פ' מקץ (ובע"ז הוא בספה"ק אוהב ישראל לחנוכה) בענין מחלוקת ב"ש וב"ה בנרות חנוכה, דב"ש אומרים פוחת והולך וב"ה ס"ל מוסיף והולך, ומפרש בגמרא דטעמיהו דב"ש כנגד פרי החג, וטעמא דב"ה דמעלין בקדש ואין מורידין, ע"כ. וביאר דהנה נודע דמכל שרשי העבודה הוא

להכניע הקליפות מן הארץ, וזהו הענין להכניע הע' שרים והסט"א, שע"ז נתגבר כח הקדושה, כי כשזה נופל זה קם. אמנם בהתגברות כח הקדושה ע"י עבודה תמידית לתקן כח הקדושה שבוה מוסיף והולך כח הקדושה ע"י זה ממילא פוחת והולך כח הסט"א והקליפות ר"ל, כי כשזה קם זה נופל, וא"כ כלך לדרך זו לתקן כח הקדושה, ממילא לא נצטרך לעשות שום פעולה להכניע כח הסט"א דממילא יפול. וזה ענין מחלוקת ב"ש וב"ה דב"ש רצו רק להכניע כח הטומאה מן הארץ שהוא ענין גדול, וע"כ אמרו פוחת והולך, שצריך לפחות בכל יום ויום כח הקליפות ר"ל ע"י עשיית המצוה בנרות מנוכה, וטעמיהו כנגד פרי החג שמתמעטין והולכין, וב"ה פליגי וסברו דמוסיף והולך שצריך להוסיף כל פעם אל הקדושה ולילך למעלה למעלה ממדרגה למדרגה, וע"ז ממילא מוריד ומבער כח הטומאה ואין צורך עוד לשום פעולה, עכדה"ק.

ובאמת אלו ואלו דא"ח, ותרוייהו איתנייהו, וכמ"ש בעל הטורים דדברי ב"ש ודברי ב"ה מרומזים בקרא דכתיב בהעלותך את הנרות, וכתיב להעלות נר תמיד, דבית הלל נר ואח"כ נרות שמוסיפין והולכין והיינו "להעלות" נר תמיד שמעלין בקדש, ולדברי ב"ש תחלה נרות ואח"כ נר שמורידין והולכין, לפיכך סופי תיבות להעלות נר תמיד "תרד" שפוחתין ומורידין, ע"כ. אכן להלכה נקטינן כבית הלל דמוסיף והולך, שצריך כל איש הישראלי להוסיף על כח הקדושה, וממילא יתבטל ויעבור כח הטומאה, ולפי זה נמצא דעיקר בקשתנו וחפצנו הוא שובה ה' רבבות אלפי ישראל שיתחזק ויתאמץ כח הקדושה וממילא יפלו הקליפות.

אמנם הנה זה כלל גדול, דבכל עת שחכ הקדושה קם ומתחזק, וכוחות הרע והסט"א מרגישים ומבינים כי קרב ובא קצם להתבלע ולהאבד מן העולם, אזי הקליפות מתגברים בכל כוחם ויכלתם נגד כח הקדושה, ועושים כל טעדי שבעולם להחליש תוקף הקדושה, ולקטרג על ישראל ולהרבות עליהם חרון אף רח"ל. וכמו שכתב התוספות יו"ט במסכת אבות על משנת ולא אירע קרי לכה"ג ביום הכפורים, דיש מי שהקשה ולמה יאירע לו קרי אחרי שהיו מזריזין אותו כל שבעת הימים והוא בטהרה כל היום ההוא וזקני ב"ד כל הלילה לא יחשו מלזרזו, ומה גם יש בדבר זה הלא בדרך הטבע ראוי שיהיה כן שלא יאירע לו כך, והתשובה על זה כי היצ"ט והיצה"ר הם כשני אויבים המתקוטטים על עם זה, והנה זה הוא דרך הלוחמים כשהאחד עומד ומתגבר נגד חבירו ולהלך קרוב להיות מנוצח אזי יתחזק על עמדו בשארית כוחותיו, בראותו כי כלתה אליו הרעה, ויעשה כל מה שביכלתו להתגבר על שכנגדו. ולפיכך מכיון שהיתה עבודתו הקדושה של הכהן הגדול ביום הכפורים לבטל כח היצה"ר ולסתום פה השטן המקטרג, לכן כשמרגיש השטן כי כלתה אליו הרעה והוא קרוב להיות מנוצח מלחמה מתחזק בכל כוחותיו נגד הכה"ג, ולזה ה' קרוב מאד הכה"ג להיות ב"ק, לולא שמן השמים עזרוהו בדרך נס להצילו מתגברות כח הסט"א, עכ"ז התוס' יו"ט, מספר מדרש שמואל בשם החסיד.

והנה כאשר הלכו בני ישראל למסעיהם במדבר היתה תכלית נסיעתן להגיע לארץ ישראל מקום הקדש, ואילו זכו היו באים לארץ ישראל מיד כדאי' בספרי דב' ימים היו עתידין להכנס לארץ, אלא שגורם החטא, ואולואו חטאו היו נכנסים לארץ ישראל לאלתר ומשה רעיא מהימנא עובר לפניו והי' בונה בית המקדש, ואז היה התיקון השלם מיד, דלא שלטו האויבים במעשי ידיו של משה, ולא היה באפשר שיהיה עוד חורבן וגלות (וכמ"ש המגלה עמוקות פ' ואתחנן) וכשהרגישו כוחות הטומאה כי תכלית מסעותיהם של ישראל הוא להגיע אל התיקון השלם, נתייראו מאד כי קרב ובא זמן ביטולם והעברתן מן העולם, כי כשיגיע קרב וזמן כולם יתבערו ויאבדו לגמרי מן העולם, לפיכך התאמצו והתגברו בכל מאודם ללחום נגד כוחות הקדושה ולהתאבק עמם, וכמו שנתבאר דכאשר בדברים נוגעים לעצם קיומם הם מתחזקים ומתאמצים בכל יכלתם להשביט ולבטל את כח הקדושה.

וכן הוא דרכו של הסט"א דבכל עת שיש התעוררות הגאולה הם מתאמצים ומתגברים בכל כוחם להפר ולבטל התעוררות זו, ע"י קטרוגים גדולים שהם מעוררים על ישראל, וכאשר כן היה בשנת ת"ח כנודע שהיה זמן פקידה, והתגבר מאד הסט"א לקטרג ונהפך למשחית, ונתהוה כל הצרות והתלאות אשר מצאו את אחינו בני ישראל בסיבת הקטרוג הגדול שהתעורר ע"י התגברות הסט"א. וכן היה בעוה"ר בימינו אלו שהיתה פקידה לגאולה, ועוונות הדור גרמו שנתגברו כוחות הטומאה, ואנו אין לנו אלא להיות יושבים ומצפים לביאת משיח צדקנו, כי כבר עמדנו קרוב מאד, לזמן הגאולה, ולולא התגברות הגדולה של כוחות הסט"א שגורם שנעשה מה שנועשה כבר היינו עומדים אחרי הגאולה, שהרי כבר קרבים ובאים השנים האחרונות שקצב הקב"ה לקיום העולם, ואורך זמן הגלות בצירוף כל התלאות והחבלים שישראל סובלים ברוב עתים ושנים, בהיותם כבושים בגולה זרויים בין מכעיסייהם ונתונים למכים, כל אלו גורמים לקירוב הקץ ולהשלמת הביור, וכל מה שיתאחד יותר זמן הקץ יהיה הביור קל הרבה יותר. אכן בזמן דור המדבר היה קשה מאד להגיע אל התיקון השלם אף שהיו דור דיעה גבוהים מאד במעלתם, מ"מ לפי שהיה עדיין רחוק זמן קץ ימי עולם היה קשה יותר להתאמץ נגד כוחות הסט"א, והתגבר מאד הסט"א בקטרוגו לבטל ולהשביט הדבר.

ובזה יבואר הענין היטב דבשעת נסיעתן של ישראל במדבר ללכת ארצה כנען התגברו מאד כוחות הטומאה כנגדן, שהיו יראים לפגשם שכבר הגיע זמנם להבטל מן העולם, וזהו ביאור הכתוב ויהי בנסוע הארון, והיתה תכלית הנסיעה להכנס לא"י מיד, וכמו שפירש"י ז"ל לעיל ע"ה פ' וארון ברית ה' נוסע לפניו דרך שלשת ימים, מהלך שלשת ימים הלכו ביום אחד שהיה הקב"ה חפץ להכניסם בארץ מיד, ומחמת כן באה התגברות כוחות הטומאה שהתייצבו בכל כוחם לעכב הדבר, והתעצמו מאד לקטרג על ישראל, לפיכך ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביו וגו', שהיה משה עומד ומפציר בתפלה לבטל הקטרוג של הסט"א וגונדא דיליה, שלא יאזרו חיל להרים ראש נגד כח הקדושה, והיה אז הכרח לאחוז בדרך זו של פוחת והולך, לצד עוצם הקטרוג שהתגבר מאד, לפיכך היה הכרח ללחום נגדם להחליש כוחם. אכן "ובנחה" כאשר נעצרו בני ישראל ממלחמם ונחו במקום אחד, נרגעו כוחות הסט"א, וסר פחדם בראותם שעדיין אין ישראל נכנסים לארץ מיד, ונחלש תוקף קטרוגם ולא התגברו כ"כ ללחום נגד ישראל כבשעת המסעות, אז "יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל" שהתפלל על מנוחת ישראל ושלוותן, שיתחזק ויוסיף אומץ כח הקדושה בקרב בני ישראל, דקיי"ל כבית הלל דמוסיף והולך, וכדברי אבאמר זלה"ה, שהעיקר הוא להוסיף אומץ ולהגביר חילם בתורה ובמצוות שבוה יתחזק ויתעלה כח הקדושה, וממילא ישבר זרוע רשע, וכוחות הסט"א יהיו פוחתים והולכים, דכשזה קם זה נופל.

ולדרכנו יתיישב שינוי לשון הכתוב, דכתיב ויהי בנסוע הארון ויאמר משה, ואילו בסיפא דקרא כתיב ובנחה יאמר, ולא פירש מי יאמר, דהנה לפי שבשעת מסעותיהם של ישראל גברו מאד כוחות הטומאה, והיה הכרח להתייצב ולעמוד בקשרי המלחמה כנגדם, ולפי שמלחמה זו היא מלחמה גדולה וחזקה מאד מן הראוי שהיוצא למלחמה זו יהיה נקי וטהור מכל שמץ חטא, צא ולמד ממה שאמר ז"ל (קידושין ע"ו ע"א) שכל היוצא בחיילותיו של דוד היה נקי מכל שמץ פסול יוחסין, כדי שתהא זכותו וזכות אבותיו מסייעתו. וזה יהיה ביאור הכתוב ויהי בנסוע הארון, שאז היתה התגברות האויבים לעומת ישראל והוכרחו ללחום. לנגדם ולהחלישם אזי ויאמר "משה" קומה ה' ויפוצו אויביו, דאך ורק צדיק כמותו שהיה מזוכך מכל שמץ גשמיות כאמרם ז"ל מחציו ולמעלה אלקים, שהיה מופשט מכל ענין גשמי הוא היה ראוי והגון להלחם נגד הצר הצורר הסט"א

וחיילותיו, אבל ובנחה שאז כבר נחלש נח הקטרו, משום שלא היו כוחות הרע ימים עוד שהגיע זמנם להבטל מן העולם, אז "אמר" שובה ה' רבבות אלפי ישראל, כאן כתיב יאמר סתמא, לרמוז שכל אחד מישראל, בנחות לעשות להגברת כוח הקדושה ע"י שהיה מוסיף והולך בתורה ובמצוות, וכיון שכבר נח קטרו הסט"א ושוב לא יצאו להלחם נגדם, על כן יאמר נא ישראל שובה ה' רבבות אלפי ישראל, ובהתגברות נח הקדושה ממילא יושפל ויכנע כוחות הטומאה, והבן. (דברי שני - של)

וראיתי בספר מרב אחד שהקשה על נוסח ברכת ולמלשינים שתיקנו חז"ל להתפלל על אבדונם וביטולם מן העולם, מהא דאמרין בברכות (דף י ע"א) בהני בריוני דהוה בעי' מאיר רחמי עלייהו כי היכי דלימותו אמרה ליה ברוריה מי כתיב יתמו חוטאים, חטאים כתיב וכו' אלא בעי רחמי עלייהו דליהדרו בתשובה וממילא רשעים עוד אינם, בעא רחמי עלייהו והדרו בתשובה, ע"כ. הרי דלאו שפיר דמי להתפלל על מיתת הרשעים, וא"כ מדוע תיקנו חז"ל להתפלל וכל המינים כרגע יאבדו וכו', היה ראוי להם לתקן להתפלל שיחיו ועשו תשובה, ע"כ תורף קושייתו. אמנם קושייתו מעיקרא ליתא, דהתם מיירי בבריו, ופירש' ז"ל בריוני פריצים, דהיינו רשעים ריקים ופוחזים, ולא מיירי התם ממינים ואפיקורסים, והחילוק פשוט דבסתם רשעים יתכן שיחזרו בתשובה, ולהכי לאו שפיר דמי להתפלל על איבודם, משא"כ במינים דכללא כ"יילי לן חז"ל (ע"ז דף י"ז ע"א) כל דפריש מנינות מית, דכתיב כל בתיא לא ישכחן לא ישיגו אורחות חיים, הרי שהאדוק במינות בלתי אפשרי שישב בתשובה ויחיה, וא"כ לא שייך להתפלל שיחיו ויחזרו בתשובה, דהיא נמנע המציאות, דגם תשובתם היא הגורמת להם אבדון בעוה"ז דלא ישיגו אורחות חיים (ע"י בקונטרס עהגוגה"ת סימן ס"ח).

וכבר אמרתי ליישב מה שהקשה רבינו יונה על מאמרם ז"ל (ברכות כ"ט ע"ב) טעה בכל הברכות אין מעלין אותו טעה בברכת המינין מעלין מיהו

נ' סיון

הכנה ליום הקדוש הבע"ט

גם שמעתי מאיש הלז ששמע מזקני בעהמ"ח זצלה"ה דרוש גדול ביום כ' סיון ולא זכר כ"א אלה הדברים. כ' סיון הוא התחלה על יוה"כ אם מקיים יום הזה כראוי אזי יוכל לקיים יוה"כ כראוי ונכון וסימנך כי יד על כ"ס י"ה (שמות יז, טז). ר"ת כ' סיון. י"ה ר"ת יום הכפורים: (אוהב ישראל)

ביום כ' סיון נגמר השליח

נמצא בשלשה וכו'. פירוש, שהרי מעשרים באייר עד כ"ט בסיון ל"ט יום, הוצא לשליש יום שעשו בקברות התאווה, עם יום בואם לקברות התאווה, ושבעה להסגר מרים (במדבר יב, טו), נמצא שב' ימים הלכו כל אותו הדרך, וכן היה; בכ' יום באייר נסעו ובאו לקברות התאווה בעשרים יום, והתרעמו על הבשר לומר "מי יאכילנו בשר" (במדבר יא, ד), ואכלו חדש חסר בשר. נמצא שהיה כלה ביום כ' לחדש סיון. וביום כ"א נסעו ובאו חצירות, ושהו שם שבעה ימים, ויום בואם מן המין, ונמצאו כלים שבעה ימים ביום כ"ז. וביום כ"ח נסעו ובאו קדש ברנע, ושלחו המרגלים ביום כ"ט: (גור אריה)

תענית ביום כ' סיון

בלבד ב' וה' וכו'. לפי שתעניתים אלו קבעו כל ישראל בכל הארצות ומיעוט הם אותם שאינם מתענים משא"כ בשאר גזירת תענית על מדינה מיוחדת אז אין דוחין פרשת שבוע מכא וכלל וכו' להתענות שגזרו מנהיגי שלש הארצות בצירוף גאונים להתענות בכל כ' סיון משום רוע הגזירות בעו"ה יש לקרות ויחל אפי' כשחל ביום ב' או ה' שתענית זה הוא קבוע אפי' ביותר מב' וה' דאחר הפסח וסוכות כנלע"ז: (ט"ז א"ח תקס"ו ס"ק ג')

האם מותר לאכול סעודת מצוה בכ' סיון כשמתענין

לכן נ"ל דיעשה הסעודה בלילה אבל כשהוא בזמנו מותר לאכול שם. וצ"ע כשמתענים כ' סיון במלכות פולין אם מותר לאכול על סעודת מצוה ומיהו בזמנינו על הרוב עושין כל הסעודות בלילה מיהו פ"א חל בע"ש כ' סיון והיה סעודת ברית מילה וצוה הרב לאכול ביום מפני שלא ימצאו אנשים שילכו בלילה. ופשוט דבמקום דמותר לאכול על הסעודה אינו תענית כלל ומותר אחר כך לאכול ולשתות אפי' בביתו ומיהו קודם הסעודה נ"ל דאסור לאכול ולשתות בביתו וכו' ממשות' בשם ת"ה מיהו הבעלי ברית מותרים לאכול מיד ד"ט שלהם הוא: (מג"א א"ח תקס"ח ס"ק י')

כוונת התענית כ' סיון למתענים

כי עיקר ויסוד תענית כגון זה של כ' סיון שהי' עת צרה ליעקב גזירות ושמדות גדולות בשנת ת"ח ות"ט לאלף הששי ונשפך דמן של אומה קדושה הישראלית ושפכו דמם כמים סביבי צרי, והגדולים אשר היו בארץ בדור ההוא גזרו על זה

חיישינן שמא מין הוא, וקשה שהרי תחיית המתים אף הוא מעיקרי האמונה, ומדוע לא אמרו שאם טעה ולא הזכיר תחיית המתים מעלין אותו ג"כ, יעיי"ש מה שכתב לחלק בזה. ול"ב דהנה חזינו עד כמה החמירו חז"ל בברכת המינים, דאייתא בגמרא התם דשמואל הקטן תיקן ברכת המינים ולשנה אחת שכחה וכו' ולא העלוהו, ופריך ואמאי לא העלוהו והא אמר ר"א טעה בכל הברכות כולן אין מעלין אותו בברכת המינים מעלין אותו חיישינן שמא מין הוא ומשני שאני שמואל הקטן דהוא תיקנה, מיחוש דלמא הדר ביה וכו' ומשני שאני שמואל הקטן דהא אתחיל בה (התחיל לאומרה וטעה באמצעיתה, וכיון שהתחיל בה תו לא חיישינן) מזה תראה עד היכן חומר הדברים מגיע דאפילו שמואל הקטן שהיה גדול בדורו והוא עצמו תיקן נוסח ברכת המינים ואעפ"כ אילו היה שוכח מלאומרה היינו מעלין אותו, לולא שהתחיל בה, ובאמת טעמא בעי מדוע היו חושדין בו, וכי ישנה במציאות חזקת כשרות גדולה מזו, והיה ראוי להם להעמידו על חזקתו ולתלות טעותו בשכחה שהוא דבר המצוי.

ואפ"ל דבברכת המינים יש יותר מקום לחוש גם במי שיש לו חזקת כשרות, דשמא מחמת רכות לבבו ומזגו הרך הוא מלמד זכות על המינים וחפץ להצדיקם, ומשו"ה אינו רוצה לקללם, וע"ד שפירש בספה"ק אור האמת מכת"ק של הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע דברות קודש אשר רשע לעצמו מה ששמע מפי רבו המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע, לפרש הפסוק עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו בס, דישנם צדיקים המקיימים כל התורה והמצוות אבל אינם מוכיחים לאחרים, כי לצד רכות לבבם וטוב מזגם אינם רואים חוב לרשעים, אלא מהפכים תמיד בזכותם, ואת אלו מכנה הכתוב עוזבי תורה שגורמים במעשיהם לעזיבת דרכי התורה, דכו"ע סברי מדשתקי רבנן ש"מ דניחא להו, ועי"ז רבים טועים ומדמין כנפשם שזהו דרך התורה ויבואו לעשות כמעשי הרשעים, וישנם צדיקים העומדים בפרץ ולוחמים נגד הרשעים ואלו קרויים שומרי תורה, לפי שעושים

שמירה ונדרים וסייגים למשמרתה של תורה. וז"ש הכתוב "עוזבי תורה" יהללו רשע, דמחמת שהם מהללים את הרשעים ומהפכים בזכותם הם קרויים עוזבי תורה, אף שצדיקים הם ולא נמצא בס אלא פגם זה, "ושומרי תורה" יתגרו בס, ר"ל יתגרו ויזכירו את עוזבי התורה על עמדם מגד, ועל שהם מחפיים על הרשעים, עכתדה"ק, וכיו"ב פי' הגר"א בבאורו למשלי.

הרי כמה מצוי המכשול והטעות בענין זה, דאף במי שהוא צדיק גמור יתכן היותו מצדיק את הרשעים ומחפה עליהם, ולפיכך החמירו חז"ל כ"כ בברכת המינים, וגזרו שכל מי שטעה בה מסלקין אותו, ולא מוקמינן ליה בחזקת כשרות אף אם קים לן בגויה דכשר הוא, דמכל מקום אנו חוששין שמא אינו רוצה לקללם מחמת שהוא מהפך בזכותם אינו רואה להם חובה. ואף אם אנוס הוא מצד רכות טבעו ומזגו הטוב, מ"מ שוב אינו ראוי להיות שליח צבור להוציא את הרבים ידי חובתם. כללו של דבר כי עיון פלילי נורא הוא לתת הודאה ושבח לרשעים ולהלל את מעשיהם, ועאכ"כ שאין לספר בניסיהם הבאים מאת הסט"א שבוה נותנין להם חיזוק עצום להגביר נח הטומאה והכפירה והמינות, וכבר נלכד בעליל אשר מאז עלת הנסים בפי שומרי תורה ומצוות השחיתו התעייבו לאין מספר, ומאז הגבירו גזירות נגד עקירת הדת בארץ ישראל, וכנודע מהגזירה הנוראה של ניתוח וניוול המתיים, שנתגברה מאד בדור האחרון, וחילולי שבת נתרבו באופן מבהיל, וגזירת המיסאין שהם תומכים ומחזיקים בידי הנוצרים שיוכלו לבצע תוממם להעביר ילדי ישראל לשמה ה' ישמרנו. ומאז נמסרה הארץ ביד זדים מרשיעי ברית מילהא בתועבותיהם ותחנף הארץ במינות וכפירה וע"ז ושמד ובכל אבות נזיקין, וכבר העבירו רבבות רבים מישראל למינות ולמרידה באלקי ישראל. ועתה גרמו עוונות ונמסר מקום המקדש בידם וכאו בו פריצים ויחללוהו, והם מחזיקים את הע"ז שבירושלים ובמקום המקדש, שדינם בזה כעובדי ע"ז ממש, כמבואר בגמ' ובפוסקים דגידוע ע"ז קודם לכיבוש. (דברי יואל שה - שז)

תענית וקבעו בכיה לדורות יום אחד בשנה. ושורש התענית על ענין זה, מפורש בתורתנו הקדושה פ' שמני במיתת נדב ואביהוא כתיב, ואחיהם כל בית ישראל יכבו את השרפה אשר שרף ה', הרי לפניך מפורש יוצא מזה שעל מיתת הצדיקים חיוב מוטל על כל איש מישראל עם קדוש לקונן ולבכות ולהצטער:

לכן עיקר התענית זה של כ' סיון, לתת אל לבו כמעט בכל רגע על הריגת הצדיקים והחסידים ועל הכלל אומה ישראלית הקדושה שנהרגו במיתות אכזריות משונות ונשפך דמם באותו הזמן, ולקונן ולהצטער בלבד על הריגת בניו של מקום ב"ה וכו', ובזאת היה מזה להבואר ית' צער גדול כביכול, ואם נשארו בחיים היו לומדים תורתו הקדושה ועושים מצותיו הקדושים כל ימיהם אשר הם חיים על האדמה, והיה מגיע לית' ש יתעלה נחת רוח גדול מזה, ואין שכחה לפני ית' צער זה של הריגת בניו הנחמדים. גם על הצער ויסורי הגופים שנהרגו אז מעם קדוש הישראלי הנקראים בניו למקום, שנעשו בהם שפטים יסורים קשים ומרים בעת הריגתם, יש לנו להתאונן ולקונן ולהצטער על זה הרבה מאוד: (יסוד ושורש העבודה שער הצאן)

עניני כ"ג סיון

ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם

כ"ג סיון ניתן לתקן את כל מה שעוות

ויקראו סופרי המלך, כבר כתבתי למעלה (ג, יב) אצל אגרות המן, מה הם הסופרים, ואמר שכתב בחודש סיון, הוא חודש מתן תורה, כי על ידה יוכל לתקן מה שעוות, ואמר שכתב הספרים בשלשה ועשרים בו, שהם ס"ח [ששים ושמונה] ימים אחר כתביו של המן (שם) שנכתבו בשלשה עשר בניסן, להורות שכל אחד ימשך אחר נח הדברי שם"ח בו, גם כי נח הימים שהם ס"ח בגימטריא חיים, לומר, שמי שמושך אחר נח זה, זוכה (איוב לג, ל) לאור באור החיים, לא באופן אחר. ויכתוב ספרים אל כל היהודים, כבר כתבתי למעלה כי לא נמצאו אלו השלימות אלא ביהודים, ולכן אמר שכתב הספרים אל היהודים, ואמר ואל האחשדרפנים והפחות והשרים, והמדינות אשר מהודו ועד כוש, כבר ביארתי (א, א) לעיל מהו השרים, והפחות והמדינות אשר מהודו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה, ואין צריך לחזור ולבאר כאן שנית: (מחיר יין לרמ"א)

הנס יכול לבוא ע"י תפלות

ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב (אסתר ח, ח). דהנה לסמוך על הנס אסור כמא"ז (פסחים ג, ב) לאו כל יומא מתרחיש ניסא. וגם לומר שהעולם מתנהג אך בדרך הטבע יכולין לבא מזה לאפיקורסות ח"ו. אלא צריך לידע שהעולם מתנהג בדרך הטבע והנס יכול לבא ע"י תפלות. וז"ש כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך זו תפלה כמ"ש (בראשית כא, לג)

ויקראו שם בשם ה' אל עולם. וחתמו בטבעת המלך. היינו שילכו בדרך הטבע. כי כתב אשר נכתב בשם המלך. היינו ע"י תפלה. ונחתום בטבעת המלך. עם הטבע ג"כ אין להשיב. על זה אין יכול להיות קטרוג ח"ו ויכול להוושע: (דברי יחזקאל)

אחשוורוש אמר למרדכי ואסתר שהם יתבנו כי הוא לא רצה לכתוב
כתבו על היהודים כטוב בעיניכם וחתמו בשמי. כי אני בעצמי איני רוצה ליטפל בכך בהיו' כי הדת מחייבת כי כתב אשר נכתב בטבעת המלך ונחתם אין להשיב: (רבי יוסף נ' ויחיא)

הילולא דצדיקא

הרה"ק רבי יהודה אסאד זיע"א - כ"ג סיון תרכ"ו

נולד לאביו רבי שמואל זצ"ל, למד בנעוריו אצל הגה"ק רבי מרדכי באנעט זי"ע שימש כאבד"ק סערדהאלי יצ"ו.

הגה"ק מהרי"א זי"ע היה חכם עצום ובעל חן וכשהי' ח"ו גזירה על הכלל ישראל היה שולחים אותו תמיד לדבר על לב מלכים ושרים להעביר את רוע הגזירה ומסופר שפעם אחת כשהי' גזירה והזמין את עצמו לבא לפני המלך ונתנו לו הממשלה זמן מוגבל שיכול לבוא, ואירע שהזמן היה בשב"ק וכמובן שההלך לפני שב"ק, וכיום שבת קודש הלך לבקר אצל המלך, וכה דיברו והמלך נהנה מאוד ממנו וע"כ כאות הנאה הוציא ציגארטעל והושיטו ונתן לו בתור מתנה, וציגארטלעך היה נחשב למתנה מאוד חשובה בימים ההם והגה"ק זי"ע נעשה אובר עצות, כדת מה לעשות, שאם לא יעשן הרי יהיה נחשב כמורד במלכות ואם יעשן יהיה ח"ו מחלל שבת, אבל אפשר משום פיקוח נפש.

ומיד ניצץ במוחו עצה נפלאה שנלט בגד והניח בו ציגארטעל ולתמיהתו של המלך ומשרתיו שיעשה מרידה כזו שלא יעשן המתנה, אחזו בו המשרתים להוציא לשפוט אותו כדיו מורד במלכות, ביקש הגה"ק זי"ע מהם בבקשה שרוצה לומר איזה דבר, ואמר בחכמה שסיבת הדבר שעשה כן הוא, ווייל א געשאנק פון א קעניג וועל איך נישט צורויקנענען, אלא אני מניח אותו שישאר אצלי לזכרון, ונהנו מאוד מחכמתו, והניחו אותו בחיים, ופעל עוד הרבה לטובת הכלל (גדול בישראל טענקא)

סיפר הגה"צ רבי משה ניישלאס זצ"ל שסיפר לו הרה"ק מביקסאד זי"ע הי"ד שבעת ביקורו נתן לו רבי משה זצ"ל פתקא וקרא בו שבא מעיר סערדהאלי ובקשו שכשיחזור ילך לציונו הק' של המהרי"א זי"ע ויתפלל בעבורו אבל שלא ילך לא ביום ב' ולא ביום ה', כי ביום ב' וה' יושבים הבית דין הגדול של מעלה והמרי"א זי"ע הוא אחד מהבית דין הגדול של מעלה ואז אינו נמצא על מקום מנוחתו, ואמר לי היותר טוב ביום עש"ק, והוא פלא.

ביומו האחרון עוד מסר שיעור לתלמידיו וכשחזר הביתה עוד בדק את כל המכתבים וכשעתיים אחרי חצות הלילה אמר עד כאן תחום שבת וראו בני ביתו שחלה הרעה נוספת במצבו ורצו להזעיק רופא ואמר שלחנם היא כי הנכם מרעישים על לא דבר, וכבר הגיע זמני להפוך מן העולם השקר ובמחצית שעה לאחמ"כ אתקטיר בהאי קטירא כשלא נס לחה ולא כהתה עינו. (תולדות רבינו)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

סיפורי צדיקים

הגאון זקן המקובלים ר' אהרן סלוסקי, שמע סיפור מופלא מפי מורנו רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א על עניו אמירת הקדיש שקרה בפרשבורג, בעת שלמד בישיבת הכתר סופר, ומעשה שהיה כך היה: אישה מכובדת ובעלת עסק מבוסס, הייתה נוהגת במשך שנים רבות להביא מדי פעם בפעם תרומה הגונה לישיבה, בתנאי שיגידו בישיבה קדיש תמיד לעילוי אותן נשמות גלמודות שאין מי שיגיד קדיש אחריהן והישיבה העמידה בחור מיוחד שאמר קדיש לטובת נשמות אלו. לימים הסתלק לעולמו בעלה של אותה אישה, ומכיוון שהוא ניהל את העסק ביחד אתה, פגעה פטירתו בעסק שנצטמק והלך עד שנסגר כליל. מצבה הכלכלי של האישה הלך והחמיר, וברכות הימים נפל עליה עול נוסף' כאשר הגיעו שתי בנותיה לפרקן, וכסף מנלך? נשאה האישה את סבלה בדומיה, קיבלה עליה את הדין באומץ והשלימה עם גורלה. אולם, על דבר אחד לא יכלה לוותר ולכה היה מר עליה ביותר והכאיב אותה מאוד וזהו, עניו שמירת הקדיש שעלול להתבטל, אחר שהפסיקה את ההקצבה למטרה זו. במר נפשה עלתה להנהלת הישיבה ושטחה את בקשתה שהישיבה תיאות להמשיך גם הלאה את שמירת הקדיש לעילוי נשמות גלמודות, עד שירחיב ה' את גבולה ותחזור לתמוך בישיבה במקודם. נתרגשו מאוד ראשי הישיבה מתום לבם וצדקת נפשה של אלמנה זו, והבטיחוה למלאות את מבוקשה לשמור את אמירת הקדיש כמו עד כה. הבטחה זו מלאה את נפשה אושר אין קץ, וכשברק של אושר מנצנץ מעיניה הנוגות נפרדה מראשי הישיבה ופנתה ללכת לדרכה. מעתה שוב לא העיק עליה כל כך מצבה היא, ואפילו מצב שתי בנותיה שהגיעו כבר מזמן לפרקן. כי מרגע שעייין הקדיש לנשמות גלמודות הובטח לה, כמעט שלא חסר לה כלום בעולמו של הקב"ה. ובעניין שתי בנותיה, שמה מבטחה בה', אבי יתומים ודיין אלמנות והוא הרחום וחונן יראה בוודאי בעוניו של בנותיה, ויזמין להן את זוגן וכל צרכיהן. בצאתה לרוחב בא למולה יהודי ישיש בעל הדת פנים נדירה, כנזקק, כנזקק יורד לו על פי מידותיו וברכה לשלום. הופתעה האישה מהסברת הפנים הלבבית של הזקן הבלתי מוכר לה. הפתעתה גדלה שבעתיים, בעת שהזקן התקרב אליה ונכנס אתה בשיחה לבבית תוך התעניינות במצבה ובמצב בנותיה. נאנחה האישה קשות ושטחה לפניו את מר גורלה ואת נפילתה מאיגרא רמה לשפל המדרגה, עד שאין לה האמצעים

להכרחיים להשיא את בנותיה הבוגרות. "מהו הסכום המשוער הדרוש לך להוצאות נישואיהן של בנותיך?" שאל הזקן. "לשם מה חשוב לכבודו לדעת, למאי נפקא מינה?" השיבה האישה בתימהון ונקבה בסכום המשוער. שלף הזקן גיליון נייר ורשם הוראה לבנק המקומי לשלם לאשה את הסכום שנקבה. אולם בטרם שם את חתימתו, הביע את משאלתו שהיות ומדובר בסכום רציני מאוד, רצוי שתהא חתימתו בנוכחות עדים שיראו כמו עיניהם כשהוא חותם אישית על ההמחאה, ויאשרו זאת בחתימת ידם. נרגשת ומופתעת ממה שהתרחש, עלתה לאולם הישיבה ובקשה משני בחורים להילוות אליה משראה אותם הזקן, הציע להם שיתבוננו איך שהוא שם את חתימתו על הוראת התשלום, וליתר בטחון ביקש מהם פיסת נייר ורשם עליה את חתימתו למזכרת ולדוגמא. במסרו את ההמחאה על הסכום הנכבד לידי האישה הורה לה שתלך לפדות את ההמחאה למחרת בבוקר. כל הענין נראה לאשה ההמומה תמוה ומוזר. מה ראה הזקן הזר הבלתי מוכר להסביר לה כל כך פנים, ולהראות רוחב לב כזה, עד כדי כיסוי הוצאות השאת שתי בנותיה. אעפ"כ הזדרזה למחרת לסור אל הבנק ולנסות בלב דופק את מזלה. כשבחן פקיד הבנק את ההמחאה, תקע בה מבט תוהה, מסתכל פעם ופעמיים וכולו נבון ומשתאה. תוך הבעת סימני המבוכה ביקש מהאישה להמתין, והוא נכנס עם ההמחאה למנהל הבנק שהיה גם בעליו וכאן התרחש משהו מוזר ביותר. כשראה מנהל הבנק את ההמחאה, צנח מכיסאו והתעלף... בבנק קמה מהומה, הפקידים ששמעו על המתרחש, הכניסו מיד את האישה לחדר צדדי והפקידו עליה שומר לכל תתחמק, תוך חשד שיש כאן ענין עם מעשה מרמה. אחרי ששבה רוחו של מנהל הבנק, ביקש לראות את האישה שהגישה את ההמחאה לפירעון. בהכנסה שאלה בבהילות, אימתי וכיצד קיבלה את ההמחאה. "רק אתמול קיבלתינו מיהודי מכובד בעל הדרת פנים, וישנם אפילו שני בחורי ישיבה היכולים לשמש כעדים שראו איך שכותב ההוראה חתם על ההמחאה", ענתה האישה כמתנצלת. "האם תוכלי לזהות את האיש אם אראה לך אותו בתמונה?" שאל המנהל. "בוודאי אזוה אותו, ואין לי כל ספק שגם שני הבחורים יוכלו לזהות אותו", ענתה. הורה המנהל להביא לפניו את תמונת דיוקנו של אביו המנוח, וכשהוצגה התמונה בפני האישה, הצביעה בלא היסוס עליו כעל האיש שנתן לה את ההמחאה. ציונה המנהל לפרוע את ההמחאה ושחרר את האישה. אחרי שהאישה עזבה, סיפר המנהל לנוכחים את פשר הפרשה המוזרה שהתחוללה לנגד עיניהם. האיש שמסר את ההמחאה לאשה, אינו אלא אביו שהלך לעולמו לפני עשר שנים. בלילה שלפני זה הופיע אביו בחלום ואמר לו בזה הלשון: "דע לך שמאז שסרת מן הדרך הישרה והתחתנת עם נכרית והפסקת לשמור את הקדיש, לא מצאה נשמות מנוחה, עד שבאה אשה אלמונית וצוותה להגיד קדיש לנשמות שאין אומרים קדיש אחריהם, וזכותי עמדה לי שהקדיש הזה שאמרו בישיבה לפי פקודת האישה גרם עילוי ונחת רוח לנשמות. אישה זו תופיע מחר בבוקר בבנק שלך עם ההמחאה שמסרתי לה לכיסוי הוצאות נישואי שתי בנותיה". כשקמתי בבוקר נפעם מהחלום, ספרתי לאשתי ששלגה לכל העניין. אולם משהופיעה האישה עם ההמחאה נתאמת לי שאכן החלום אמת היה. וסיים מורנו "מי היו שני הבחורים? - אני הקטן וחברי ר' יהודה גרינוואלד". האיש נהיה לבעל תשובה, אשתו נתגיירה כדן, וזכו להקים בית נאמן בישראל.

מסירות נפש פאר כלל ישראל

אין קורצן פון פריער: די מיה האט זיך געלוינט... א פרישע צרה... פון א רעה קומט ארויס א טובה... ר' יוסלמאן'ס פערר איז געשטארבן... ר' יוסלמאן שלעפט זיך מיט זעק אין פעק... די שתדלנות האט ערפאלג... פרייזד און אנטוישונג... דער סוף פון די רשעים...

אויף קידוש השם

טאמער האט ר' יוסלמאן געוואלט זיצן זיך בשלוה, האט איהם ווידער אויפגעטרייסלט דאס ביז פון שנאת ישראל פון א צווייטן ארט. עם איז נאר וואס אפגעשאפן געווארן די געפאר פון די אידן אין עלזאס, און האט שוין באדראט א ירושעאפאר איבער א צווייטע אידישע קהלה. א ספעציעלער שליח איז אנגעקומען צו ר' יוסלמאן און האט איהם אלארמירט ארויסצוקומען זאפארט קיין בייזינגען. בייזינגען איז א דארף אין דעם געביט ווירטנבערג. אין דאזיגן דארף האט זיך אויפגעהאלטן א קליינע אידישע קהלה, וואס האט זיך געפיהרט על דרך התורה און האט זיך אויסגעצייכנט מיט מעשים פון צדקה און חסד. אזוי ווי אלע איבעריגע ערד-באדנס פון דייטשלאנד, האט אויף דער ערד-באדן פון דאזיגן דארף איינגעזאפט דאס בלוט פון אידישע מארטירער. און פויערן פון בייזינגען האט אומגערן דערשטיקט איהר קינד, ווען ער איז געשלאפן מיט איהר אין בעט. און מורא האבנדיג פארן מאן, וועלכער איז דאן נישט געווען אין הויז, האט זי מיט א מעסער אריינגעשטאכן אין אייניגע ערטער אין קינד'ס קערפער, האט עס אריינגעווארפן אין א אידישן מיט האט אנגעהויבן ארויסלויפן איבערן דארף אין א געווייז און א קלאג מיט געשרייען: "מען האט מיר באגנבעט מיין קינד" דער גאנצער דארף איז אויפגעבראכט געווארן, פארשטייט זיך אז מען האט געזוכט אין אידישע הייזער און עם איז גאנץ שנעל געפונען געווארן דעם קינד'ס קערפער אין איינע פון די אידישע הויפן. עם איז קלאר געווען פאר אלע קריסטן פון דארף, אז די אידן האבן געשאכטן דעם קינד כדי צו באניצן זיין בלוט אויף צו קנעטן מצות. דער עולם איז אנגעפאלן אויף אלע אידישע הייזער און האבן זיי חרוב געמאכט און אלע אידן פון דארף, זעקס און דרייסיג נפשות אין צאל, זיינען געווארפן געווארן אין תפיסה. א שרעק איז געפאלן אויף אלע אידן פון דער אומגעגנד, און דאס ערשטע וואס זיי האבן געפונען פאר נויטיג צו טהון איז געווען, צו אלארמירן ר' יוסלמאן (פארזעצונג קומט א"ה)

לע"נ האה"ח מרת יוכבד יטל ע"ה בהרה"ח ר' יוסף יהודה הלוי זצ"ל הרה"ח ר' משה זצ"ל בהרה"ח ר' ישראל יעקב זצ"ל נדבט ע"י נכדו הל"ו, וחס"נ אבותיו ורבותיו זיע"א לע"נ הרה"ח ר' שמואל בנימין אליעזר זצ"ל בהרה"ח ר' שלום צבי זצ"ל לע"נ האה"ח מרת שרה ע"ה בהרה"ח ר' יעקב עקיבא זצ"ל האה"ח מרת פרומעט ע"ה בהרה"ח ר' מאיר זצ"ל